

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ РОЗРОБЛЕННЯ ПОЛОЖЕННЯ ПРО КОНФІДЕНЦІЙНУ ІНФОРМАЦІЮ ПІДПРИЄМСТВА У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО ТА ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Оксана Ількова – ст. викл.

Національний авіаційний університет (м. Київ, Україна)

THE MODELLING OF PROFESSIONAL COMPETENCY OF DEVELOPMENT REGULATION ON CONFIDENTIAL INFORMATION OF ENTERPRISE FOR FUTURE SPECIALISTS MAJORING IN «DOCUMENTATION AND INFORMATION ACTIVITIES»

Oksana Ilkova – Senior Lecturer

National Aviation University (Kyiv, Ukraine)

The attempt of construction of the system of indexes of qualities of the informative providing of process of decision-making administrative is carried out in the article. This system contains the exactness, plenitude, meaningfulness, efficiency and operativeness of informative providing of administrative activity.

Key words: documentation, informative safety, commercial secret, confidential information, professional competence.

Сучасне суспільство, особливо в рамках імплементації Закону України «Про вищу освіту», ставить перед вищими навчальними закладами завдання підготовки фахівців, які спроможні швидко адаптуватися до змінних умов економічної дійсності та гнучко реагувати на проблеми, що потребують оперативного вирішення. Процес навчання повинен забезпечувати кожному майбутньому спеціалісту не лише фундаментальні теоретичні знання, а й широкий спектр практичних професійних умінь та навиків.

Глобальні соціально-економічні перетворення роблять нагальною потребу в людях творчих, активних, не ординарно думачих, здатних нестандартно вирішувати поставлені задачі і на основі критичного аналізу ситуації формувати нові перспективні ідеї. Тому питання професійних компетенцій студентів, на разі, є особливо актуальним. Сьогоднішня вимога не просто знання, а знання про те, де і як їх застосувати, як добувати, інтерпретувати і як створювати нову інформацію.

Під змістом професійних компетенцій, на нашу думку, слід розуміти сукупність взаємопов'язаних факторів: знання, навички, способи професійного спілкування, ресурсний потенціал особистості працівника, необхідний для продуктивної діяльності. В професійних компетенціях повинні відображатися автономність і гнучкість спеціаліста в царині вирішення професійних проблем; розвинуте співробітництво з колегами і професійним міжособистісним середовищем, ефективне використання здібностей, що дозволяє плідно здійснювати професійну діяльність згідно вимог робочого місця в сучасному трудовому колективі. Іншими словами, компетентність – це сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для здійснення професійної діяльності.

© Оксана Ількова

Дисципліна «Конфіденційне діловодство» вивчається на 5 курсі спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність» і передусе переддипломній практиці наших випускників. Розуміння та вміння складання Положення про конфіденційну інформацію як базового документа економічної безпеки підприємства є необхідною складовою формування професійних компетенцій випускників вказаної спеціальності. Реалізація цієї задачі доцільним виглядає на індивідуальних заняттях (у вигляді тренінгів) даної дисципліни.

Із засвоєного матеріалу студенти повинні чітко розуміти, що за рівнем доступу до інформації виділяється конфіденційна, загальнодоступна та інформація з обмеженим доступом. Конфіденційною слід вважати інформацію, доступ до якої можуть мати усі працівники підприємства за умови її нерозголошення. Інформація з обмеженим доступом – це частина конфіденційної інформації, до якої має доступ обмежене коло осіб, а загальнодоступною вважається інформація, умови використання якої не обумовлені.

Інформація, як і будь-який продукт, має виробників, споживачів і власників, а тому наділена певними споживчими якостями. З погляду власника, збереження в таємниці комерційно важливої інформації дає змогу успішно конкурувати на ринку виробництва і збуту товарів і послуг. Це відповідно вимагає певних дій, спрямованих на захист конфіденційної інформації. Такими передумовами є обов'язкові волевиявлення власника чи володільця конфіденційної інформації на стадіях встановлення режиму її правової охорони та правового захисту. Ці заходи необхідні для того, щоб право на захист конфіденційної інформації підприємства могло бути реалізоване у передбаченій процесуальній формі.

Однією з важливих юридично значущих дій підприємства є затвердження Положення про конфіденційну інформацію підприємства (далі – Положення). Таке Положення є основним у системі правового захисту комерційно цінної інформації від несанкціонованого доступу. Воно складається із загальних відомостей у сфері захисту інформації, принципів і процедур розмежування доступу до такої інформації, порядку прийому, реєстрації, інвентаризації й обліку носіїв інформації, що містять комерційну таємницю. У ньому також зазначені механізми збереження інформації, що є комерційною таємницею, зокрема деталізуються процедури доступу до комерційної таємниці сторонніх осіб (включаючи перевірючі органи).

Структура та зміст документа має відповідати вимогам законодавства в інформаційній сфері та спеціальному законодавству у відповідних сферах діяльності підприємства.

Важливість Положення визначається відсутністю в Україні спеціальних нормативних актів, які б додатково могли регламентувати правову охорону відомостей, що становлять комерційну таємницю.

Положення має встановлювати основні засади, критерії та принципи поширення та захисту конфіденційної інформації, склад і обсяг відомостей,

що становлять комерційну таємницю; спосіб їх захисту; порядок набуття та захисту прав на об'єкти права інтелектуальної власності, які можуть містити ноу-хау тощо, а також процедуру виключення інформації з переліку комерційної таємниці.

Цим документом також надаються визначення основних видів інформаційних об'єктів, що мають правовий захист, критеріїв віднесення комерційної інформації до комерційної таємниці, виробничих секретів, а також видів об'єктів права інтелектуальної власності до проведення державної реєстрації тощо. Окрім того, Положення має визначати перелік посадових осіб, допущених до конфіденційної інформації, їх обов'язки, права та відповідальність.

Важливе значення має використання інструкції щодо методики виділення відомостей, які складають конфіденційну інформацію підприємства. Цей документ повинен встановлювати чіткий порядок одержання, використання, поширення і зберігання документованої інформації, яка має статус конфіденційної інформації, та порядок її розголошення власником (ами) і користувачами – найманими працівниками підприємства.

Норми Положення мають бути чітко погодженими між собою і не викликати подвійного тлумачення.

Складаючи Положення, потрібно враховувати інформаційне забезпечення підприємства; види загроз; способи (прийоми) та канали несанкціонованого збирання, розголошення та використання комерційної таємниці підприємства; захист при порушенні правил добросовісної конкуренції; особливості захисту інформації в комп'ютерній мережі та на персональних комп'ютерах; маркетингову (разом з тим рекламну) стратегію підприємства та використання інформації на виставках і ярмарках; патентні проблеми та науково-технічне співробітництво; договірну практику, способи обману з боку партнерів, умови роботи з постачальниками.

Особливу увагу слід звернути на соціально-психологічні особливості управління працівниками, що мають доступ до комерційної таємниці; про загрози «злиття» (використання) інформації посадовими особами та заходи впливу на зазначених працівників.

Наявність та дотримання Положення про конфіденційну інформацію підприємства є мінімальною умовою дотримання безпеки інформації підприємства. Безпека інформації може бути забезпечена лише за комплексного використання усього арсеналу існуючих засобів захисту в усіх структурних підрозділах підприємства і на всіх етапах технологічного циклу обробки інформації. Найбільший ефект досягається тоді, коли усі засоби, методи і заходи об'єднуються в єдиний цілісний механізм – систему захисту інформації підприємства. При цьому функціонування системи повинно контролюватись, оновлюватись залежно від зміни внутрішніх і зовнішніх умов.

Система безпеки інформації підприємства, окрім Положення (основного документу) може містити інші документи. Такі як: положення про дозвільну систему доступу виконавців до документів (відомостей), що містять

комерційну таємницю; інструкцію про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, що містять конфіденційну інформацію з грифом «конфіденційно» тощо; порядок проведення перевірок контролюючими органами, вилучення документів тощо; порядок ведення журналу реєстрації перевірок та його форма; інструкцію про порядок забезпечення режиму безпеки у галузі захисту конфіденційної інформації.

Студентам варто не упустити важливий момент, що право, згідно з яким сторонні особи допускаються до ознайомлення з документами, що містять комерційну таємницю, можливе лише з дозволу керівника підприємства при обов'язковій наявності письмового запиту. При цьому такі особи повинні надати розписку або укласти угоду з підприємством про нерозголошення конфіденційної інформації. Також студенти мають пам'ятати, що рекомендується включати норму про нерозголошення конфіденційної інформації в трудові договори (контракти) як керівника підприємства, так й інших співробітників. Зобов'язання про нерозголошення інформації може бути оформлене як запис безпосередньо у тексті трудового договору (контракту), так і у вигляді окремого документа, тобто додатку до трудового договору (контракту).

Виходячи з реальних потреб суспільства, перед вищою освітою, як виконавцем соціального замовлення, постає завдання підготовки кваліфікованого фахівця, який володіє такими компетенціями, що є сферою усталених стосунків, існуючих між знаннями і діями на практиці. Тому, повноцінна освіта повинна перетворитися на процес неперервного розвитку творчої особистості, з врахуванням формування логічної єдності: знання, уміння, навички.

Вищі навчальні заклади мають готувати свідому національну інтелігенцію, сприяти оновленню і збагаченню інтелектуального генофонду нації, примножувати культурний потенціал, який забезпечить високу ефективність діяльності майбутніх спеціалістів.

Список використаних джерел та літератури

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: osvita.ua. – Назва з екрану.
2. Лозинська Н., Кузів М. Сучасні підходи до професійної орієнтації молоді як складової профадаптації в умовах ринку праці. Навчально-методичний посібник. – Львів, 2011. – 94 с.
3. Ткачук И. Коммерческая тайна: организация защиты, расследование посягательств. – М., 2000. – 168 с.